

**"MAGNIFICENT
ACHIEVES GRANDEUR
OF THE HERO IT DEPICTS"**
THE TELEGRAPH

IDRIS ELBA NAOMIE HARRIS

MANDELA

LONG WALK TO FREEDOM

A FILM BY JUSTIN CHADWICK

THE STORY OF A MAN WHO CHANGED THE WORLD

ANANT SINGH PRESENTS IN ASSOCIATION WITH DISTANT HORIZON, ORIGIN PICTURES, PATHE, INDUSTRIAL DEVELOPMENT CORPORATION OF SOUTH AFRICA LIMITED AND NATIONAL EMPOWERMENT FUND A VIDEOVISION ENTERTAINMENT PRODUCTION
A JUSTIN CHADWICK FILM "MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM" IDRIS ELBA NAOMIE HARRIS TONY KEGORGE RHAAD MOOSA LINDWE MATSHIKIZA "OF" ALEX HEFFES "OF" RICK RUSSELL "OF" JOHNNY BREEDT
DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY LOL CRAWLEY EDITOR CAMERON McCracken PRODUCTION DESIGNER FRANCOIS IVERNEL COSTUME DESIGNER GEEFREY OHENA EXECUTIVE PRODUCERS PHILISWE MTHEHWA HARVEY WEINSTEIN PRODUCED BY SUDHIR PRAGJEE SANJEEV SINGH
SCREENPLAY BY DAVID M. THOMPSON "OF" ANANT SINGH "OF" NELSON MANDELA'S "OF" "LONG WALK TO FREEDOM" "OF" WILLIAM NICHOLSON "OF" JUSTIN CHADWICK

**BO
ZAR**

PARADISOFILMS.EU

© 2013 Long Walk to Freedom (Pty) Ltd

Een voorstelling boeken in een filmzaal of met de dvd in de klas? Vraag alle info op via:

Zouzou Vanbesien

zouzouvanbesien@skynet.be | 0475 60 67 36

Joceline Somers

joceline@paradiso.be | 02 467 06 02

**IN THEATERS
DECEMBER 2013**

inhouds- tafel

- 3 Infocfiche**
  - Synopsis
  - Technische kaart
  - In de pers
  - Vóór je naar de film vertrekt
  - Film online
- 4 Regie en productie**
- 7 Personages en belangrijke scènes**
- 10 Inspiratie voor verwerking in de klas**
- 12 De apartheidspolitiek in Zuid-Afrika**
- 14 Bibliografie**

Education is the most powerful weapon which you can use to change the world. – Nelson Mandela

Ook deze film draagt hier een steentje toe bij. MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM is een fascinerend en aangrijpend portret over een legendarisch politiek icoon en over een thematiek die actueel blijft. Een must om mee aan de slag te gaan in de klas!

Hierbij biedt *Lessen in het donker* graag voldoende duiding en methodische omkadering aan. We hopen dat dit leidt tot een kritische houding bij de leerlingen en een boeiende klasdiscussie.

FILMFICHE OP HET SMARTBOARD!

www.filmfiches.be

De digitale en visuele filmfiche bij **MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM** is ideaal om de filmbespreking klassikaal via je smartboard te starten. Je vindt er de filmtrailer, authentieke beelden en interessante quotes. Een handige aanvulling op de lesmap.

Doelgroep MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM: vanaf 2de graad secundair onderwijs.

Deze lesmap werd gemaakt door *Lessen in het donker* in opdracht van distributeur *Paradiso Filmed Entertainment*.
Vormgeving: Matysik Tatjana

info- fiche

SYNOPSIS

MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM, gebaseerd op de gelijknamige autobiografie, neemt je mee op de indrukwekkende levensreis van Nelson Madiba Mandela en biedt een unieke visie op de ontstaansgeschiedenis van een modern icoon – vanaf zijn jeugd in een klein plattelandsdorp tot en met zijn presidentschap van Zuid-Afrika in de jaren 90. De film schetst een eerlijk portret van Mandela als jonge man met een voorkeur voor boksen, snelle auto's en mooie vrouwen, maar ook als een getalenteerd advocaat en vrijheidsstrijder die wapengeweld niet uit de weg ging om zijn politieke boodschap over te brengen.

TECHNISCHE KAART

Verenigd Koninkrijk/Zuid-Afrika, 2013, 152 minuten
Engels gesproken, Nederlands ondertiteld

Regie	Justin Chadwick
Scenario	William Nicholson
Productie	Anant Singh
Camera	Lol Crawley
Montage	Rick Russell
Kostuums	Diana Cilliers
Muziek	Alex Heffes
Distributie in België Met o.a.	Paradiso Filmed Entertainment Idris Elba, Naomi Harris, Tony Kgoroge, Riaad Moosa, Jamie Bartlett, Zolane Mkiva

Filmrelease in de bioscoop: 18 december 2013.

IN DE PERS

“Idris Elba gives a towering performance, a Mandela for the ages.” – [Variety](#)

“Mandela: Long Walk to Freedom” not only depicts a historic and human epic. It is also one of the best films of this year.” – [The Washington Post](#)

“Idris Elba: kalm en formidabel” – [De Filmkrant](#)

VÓÓR JE NAAR DE FILM VERTREKT

Ga op zoek naar informatie over de apartheidspolitiek in Zuid-Afrika in de vorige eeuw.

Blijf na de film nog even zitten. Tijdens de eindafteling zie je originele foto's uit het leven van Mandela en hoor je een nieuwe single van U2, *Ordinary Love*. Frontman Bono heeft Mandela gedurende zijn hele carrière openlijk gesteund en zo wereldwijd bij jongeren de aandacht gevestigd op de situatie in Zuid-Afrika.

[Bekijk hier de videoclip](#)
zoek op YouTube 'U2 ordinary love'

DE FILM ONLINE

Officiële website van de film:
www.mandelamovie.co.za/
Facebookpagina van de film:
www.facebook.com/mandelamovie

regie en productie

REGISSEUR JUSTIN CHADWICK

Justin Chadwick werd in 1968 in Manchester (V.K.) geboren. Hij is zowel acteur als regisseur. Hij regisseerde eerder al *THE OTHER BOLEYN GIRL* (2008) en *THE FIRST GRADER* (2010), gebaseerd op het waargebeurde verhaal van een 84-jarige Keniaanse dorpsbewoner en voormalig vrijheidsstrijder die vecht voor het recht op de opleiding die hij nooit heeft gehad. Voor deze film werkte hij ook samen met Naomi Harris (Winnie in *MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM*). Zij vertolkt de hoofdonderwijzeres die de

man steunt in zijn strijd om toegang te krijgen tot de school.

Voor Chadwick betekende het een echte uitdaging om *MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM* te maken. Niet alleen omdat de film over een van de belangrijkste staatsmannen uit de 20ste eeuw gaat, maar ook omdat Mandela een internationaal icoon en een zeer geliefd persoon is. Om het juiste gevoel in de film te brengen, heeft Chadwick veel gepraat met Mandela's familie en intimi. Hij vertelt in de film het verhaal van de mens Nelson Mandela, eerder dan een uitgediept en volledig relaas van alle gebeurtenissen uit zijn leven. Mandela's biografie is erg uitgebreid en beslaat een belangrijke fase in de hedendaagse geschiedenis. Er is genoeg te vertellen om er een volledige serie rond te maken. Uiteindelijk kiest Chadwick als insteek de liefde tussen Nelson en Winnie en de prijs die deze man en zijn gezin voor hun verzet hebben betaald.

PRODUCENT ANANT SINGH

Anant Singh is geboren in Zuid-Afrika, maar is van Indische origine. Tijdens het apartheidsregime werd ook hij als "niet-blanke" geklasseerd en heeft hij de vrijheidsstrijd actief meegemaakt. Hij startte zijn carrière als producent tijdens de apartheidperiode en bracht enkele anti-apartheidsfilms naar buitenlandse bioscopen.

Ironisch genoeg kon hij zijn films

in Zuid-Afrika niet samen met de

Nelson Mandela:

"Dit is een Zuid-Afrikaans verhaal en ik wil dat jij het vertelt."

blanke regisseurs bekijken, aangezien er toen nog gescheiden bioscopen waren voor blanken en zwarten...

De prominente anti-apartheidsactiviste Fatima Meer bracht Singh in contact met Nelson Mandela. Zij schreef in 1988 zijn biografie *Higher than Hope*, door Mandela goedgekeurd tijdens zijn gevangenschap. Zes weken na zijn vrijlating bracht Meer Singh en Mandela met elkaar in contact. Nog voor zijn eigen biografie *Long Walk to Freedom* gepubliceerd werd, vroeg Mandela Singh het manuscript te lezen. Toen het boek enkele maanden later internationaal hoog scoorde in de bestsellerlijsten, stroomden de aanvragen uit Hollywood binnen om het boek te verfilmen. Singh werd echter door Mandela zelf benaderd om de film over zijn leven te maken. Hij zei: *"Dit is een Zuid-Afrikaans verhaal en ik wil dat jij het vertelt."* Dit was voor Anant Singh het begin van een 16-jarige avontuurlijke reis om het persoonlijke verhaal van de man waar hij zo naar opkeek naar het grote scherm te brengen.

regie en productie

SCENARIST WILLIAM NICHOLSON

William Nicholson werd in 1948 in Engeland geboren. Hij studeerde Engelse literatuur aan de universiteit van Cambridge en is als scenarist vooral bekend door *FIRST KNIGHT* (1995), *GLADIATOR* (2000) en *LES MISERABLES* (2012).

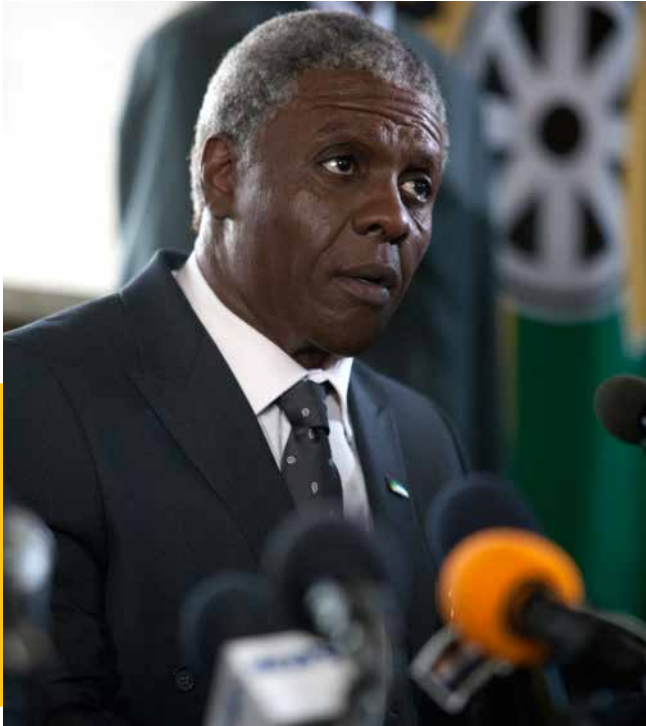
Hoe vertel je één van de belangrijkste verhalen uit de recente geschiedenis? Dat was de hamvraag voor scenarist William Nicholson. Hij deed er dan ook 16 jaar en 34 versies over om tot het definitieve scenario te komen.

“In sommige opzichten was het een erg intimiderende opdracht” vertelt Nicholson hierover. *“Ik voelde een grote verantwoordelijkheid. Het is een belangrijk en waargebeurd verhaal. Het moest dus juist verteld worden. Mijn taak bestond er eigenlijk in om die historische verantwoordelijkheidszin van me af te schudden en het beschikbare materiaal te filteren tot een krachtig verhaal dat de essentie en de geest van Mandela’s verwezenlijkingen weergeeft.”*

regie en productie

ACTEUR IDRIS ELBA ALS NELSON MANDELA

Justin Chadwick was niet op zoek naar een dubbelganger voor de rol van Nelson Mandela, hij zocht naar **de juiste uitstraling**. Met Idris Elba vond hij iemand die op een bepaalde manier de energie en het charisma van Mandela wist uit te dragen. Idris Elba ging voorafgaand aan de opnamen in Zuid-Afrika wonen, sprak met lotgenoten van Mandela en bezocht alle relevante plekken, waaronder Robbeneiland.

In de film vertolkt de 40-jarige Elba Mandela vanaf zijn 23ste tot zijn 76ste. Het is vrij uitzonderlijk dat één en dezelfde acteur een periode die zoveel jaar bestrijkt met evenveel verve kan spelen. Een ware klus voor het make-up team! Er werden **zeven looks** uitgewerkt om Mandela ouder te laten worden gedurende de film. Het aanbrengen van make-up en een bepaalde haarstijl volstond hiervoor niet, er werden ook speciale **gezichtsprotheses** gebruikt. Het voorbe-

reiden, het creëren van de vormen en het beschilderen ervan nam uren in beslag. Zo werd de acteur al vanaf 3u 's nachts klaargestoomd voor de set.

Nelson Mandela heeft nog enkele scènes van de film gezien, maar hij werd ziek tijdens de postproductie. Hij was erg onder de indruk van Elba's vertolking.

ANDERE FILMS OVER NELSON MANDELA

MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM is niet de eerste film over het leven van Nelson Mandela. Eerder werden deze films al gemaakt:

WINNIE MANDELA (2011) van Darrell Roodt, met Terrence Howard als Nelson Mandela. Deze film focust op het leven van Mandela's echtgenote Winnie Madikizela.

Bekijk de trailer/zoek op YouTube 'winnie mandela official trailer'

INVICTUS (2009) van Clint Eastwood, met Morgan Freeman in de rol van Nelson Mandela. Deze film gaat over de nationale rugbyploeg van Zuid-Afrika die in 1995 onder aanmoediging van de president de wereldbeker wint en zo het verdeelde land verenigt.

Bekijk de trailer/zoek op YouTube 'invictus official trailer'

GOODBYE BAFANA (2007) van Bille August. Dennis Haysbert vertolkt Nelson Mandela. Deze film vertelt het verhaal van de racistische cipier James Gregory die een bijzondere relatie opbouwt met Nelson Mandela tijdens diens gevangenschap.

Bekijk de trailer/zoek op YouTube 'goodbye bafana trailer'

MANDELA AND DE KLERK (1997) van Joseph Sargent, met Sidney Poitier als Nelson Mandela. De film geeft een inkijk in de geheime onderhandelingen tussen de Zuid-Afrikaanse president De Klerk en Nelson Mandela die het einde van de apartheid inluiden en van Zuid-Afrika een democratische natie maakten.

Bekijk een fragment/zoek op YouTube 'mandela and de klerk Clip'

personages en belangrijke scènes

NELSON MANDELA

Nelson Mandela, ook 'Madiba' genaamd (zijn naam in zijn clan), werd geboren op 18 juli 1918 in Oost-Kaap als koninklijke telg van de Thembu. Hij studeerde rechten aan de Fort Hare-universiteit en de Universiteit van Witwatersrand. De jonge Nelson Mandela ging in Johannesburg niet als een grijze muis door het leven. Een auto, stijlvolle pakken en een niet onverdienstelijke staat van dienst als amateurbokser maakten deel uit van zijn leven.

Later werkte hij zich van jong ANC-activist op tot leider van de beweging (Afrikaans Nationaal Congres). Aangezien de resultaten van de geweldloze acties achterbleven en het ANC in 1960 verboden werd, stichtte Mandela samen met andere ANC-leden de militaire tak van het ANC, Umkhonto we Sizwe (Speer van de Natie). Die voerde sabotageacties uit tegen militaire en publieke installaties omdat ze overtuigd waren dat geweldloos verzet zinloos was daar het keer op keer met geweld werd beantwoord.

Mandela werd in 1962 opgepakt door het blanke apartheidregime. Tijdens het Rivonia-proces, dat van start ging in 1963, werden Nelson Mandela en zeven andere beklaagden tot levenslang veroordeeld voor subversieve activiteiten. In de cel groeide hij uit tot het symbool van de strijd tegen een systeem van ongelijkheid en ook na zijn vrijlating in 1990 bleef hij voor de val van dat systeem ijveren. Met succes: de apartheid in Zuid-Afrika moest het onderspit delven en Mandela werd in 1994 de eerste democratisch verkozen president van zijn land, een functie die hij tot 1999 vervulde. In 1993 ontving hij de Nobelprijs voor de Vrede. Hij overleed op 5 december 2013 in Johannesburg, hij werd 95 jaar oud.

“Niemand wordt geboren met de haat voor een andere huidskleur, achtergrond of religie. Mensen worden geleerd om te haten, en als ze dat kunnen leren, kunnen ze ook leren om lief te hebben. Want liefde voelt veel natuurlijker aan dan haat.”- Nelson Mandela

Terwijl Mandela ijverde voor de vrijheid van de zwarte bevolking in Zuid-Afrika voerde Martin Luther King in de jaren vijftig en zestig dezelfde strijd in de Verenigde Staten. Ook hij werd beroemd door zijn geweldloze verzet tegen de rassenscheiding.

Opdracht voor de leerlingen: Zoek de gelijkenissen en verschillen op tussen Mandela en King en vergelijk de politieke situatie in beide landen. Wanneer verkregen de zwarten in Amerika gelijke rechten als de blanke bevolking?

WINNIE MANDELA (NAOMI HARRIS)

Toen Nelson Mandela werd veroordeeld tot levenslange opsluiting op Robbeneiland, had hij een vrouw van 23 en twee jonge kinderen. Winnie was een voormalig sociaal werkster, die gewonnen was voor de vrijheidsstrijd. Terwijl Nelson met zijn kameraden van het ANC in de gevangenis een ideologie van vreedzaam verzet predikte, poogde Winnie helemaal alleen een gezin groot te brengen te midden van toenemend geweld en politie-intimidatie. Dat maakte van haar een overtuigende, militante activiste.

personages en belangrijke scènes

Justin Chadwick:

“Ik wilde de controverse helemaal niet schuwen, maar wij in het Westen hebben wel een bepaald beeld van Winnie Mandela. Als je dan naar Soweto gaat en haar ontmoet is het toch anders. Die jonge moeder van twee kinderen werd door het regime maandenlang in eenzame opsluiting geplaatst. Ze had geen idee waar haar kinderen waren. Toen ik die dochters ontmoette, inmiddels zelf moeder en oma, probeerde ik me voor te stellen hoe dat geweest moet zijn, alleen met twee kinderen, in die tijd. Kijk, Mandela ging de gevangenis in met een set idealen en politieke overtuigingen die eigenlijk gedurende zijn gevangenschap nooit zijn veranderd. Hij bleef puur, 27 jaar lang. Maar Winnie moest zien te overleven. Toen hij uit de gevangenis kwam, was ze niet langer de vrouw op wie hij verliefd was geraakt.”

eiland ingericht als zwaarbeveiligde gevangenis van het Zuid-Afrikaanse apartheidsregime. Er was een kalkmijn op het eiland waar de gevangenen kalksteen moesten winnen. Tijdens het werk in de kalkmijn konden de gevangenen soms wel met elkaar praten, hoewel ze het van de bewakers niet over politiek mochten hebben. In 1991 werden de laatste politieke gevangenen vrijgelaten van Robbeneiland en in 1996 werden de laatste criminele gevangenen overgeplaatst en werd de gevangenis gesloten. Het eiland werd in 1999 door UNESCO als cultuurerfgoed op de Werelderfgoedlijst geplaatst.

Opdracht voor de leerlingen: Situeer deze en andere locaties uit de film via Google Earth: Robben Island, Sharpsville, Pretoria, Johannesburg...

ROBBENEILAND

Robbeneiland is het Zuid-Afrikaanse eiland voor de kust bij Kaapstad waar Nelson Mandela gevangen werd gehouden van 1964 tot 1982. Het is een berucht eiland dat bijna 400 jaar gebruikt werd om gevangenen en bannelingen onder te bergen. De *Vereenigde Oostindische Compagnie* maakte er al in het begin van de 17e eeuw een strafkolonie van. Van 1836 tot 1931 was Robbeneiland een leprakolonie. In 1959 werd het

DE BELANGRIJKSTE SCÈNES UIT DE FILM

Dit zijn een aantal scènes uit de film die ook bepalend zijn voor het leven van Nelson Mandela: **zijn huwelijk met Winnie/de schietpartij in Sharpsville/het Rivoria-proces/de aankomst op Robbeneiland/Mandela's vrijlating/zijn speech op tv waarin hij oproept tot vrede/zijn verkiezing tot president.**

Opdracht voor de leerlingen: Vind je daar op You Tube echte beelden van terug of via Google krantenartikels en fotomateriaal? Ga op zoek!

Bekijk authentieke beelden over 'The Sharpeville Massacre' (in het Engels); zoek op YouTube 'sharpeville massacre'. En dit is de scène in de film/zoek op YouTube 'sharpeville massacre movie clip'.

Bekijk hier getuigenissen en echt beeldmateriaal over het Rivonia-proces (in het Engels)/zoek op YouTube 'rivonia trial'

Bekijk dit fragment uit het BBC nieuws over de vrijlating van Mandela (in het Engels)/zoek op YouTube 'bbc mandela released'

In dit fragment keert Nelson Mandela terug naar zijn cel op Robbeneiland (in het Engels)/zoek op YouTube 'mandela back robben island'.

DE CAMPAGNE 'FREE NELSON MANDELA'

Ondanks zijn gedwongen afwezigheid uit het publieke leven, bleef Mandela ook na zijn opsluiting op Robbeneiland de symbolische leider van de anti apartheidsbeweging. In 1982 – twintig jaar na Mandela's arrestatie –

lanceert ANC-leider Oliver Tambo de "Free Nelson Mandela" campagne die de gevangen leider wereldwijd bekend maakte en de kritiek van de internationale publieke opinie op het racistische regime in Zuid-Afrika versterkte.

In 1984 bracht de Britse band Special AKA de single *Free Nelson Mandela* uit. In Zuid-Afrika werd het door het ANC als strijdlied omarmd.

Bekijk de videoclip hier/zoek op YouTube 'free nelson mandela special'.

De anti apartheidsbeweging inspireerde in de jaren 80 talloze muzikanten. In 1985 riep Bruce Springsteen's gitarist Steven Van Zandt o.a. Bono, Springsteen, Miles Davis, Lou Reed en Run-DMC bijeen om als 'Artists Against Apartheid' de single *Sun City* op te nemen. Sun City was een luxe casino-resort – enkel voor blanken – middenin één van de zwarte 'homelands' in Zuid-Afrika. *Bekijk hier de videoclip/zoek op YouTube 'AAA sun city'*

Stevie Wonder bracht de single *It's Wrong (Apartheid)* uit en werd gearresteerd tijdens een protest voor de Zuid-Afrikaanse ambassade in Washington. De Britse reggaezanger Eddy Grant stuurde *Gimme Hope Jo'Anna* de wereld in (Jo'Anna = Johannesburg).

inspiratie

voor verwerking in de klas

BESPREEK DE FILM

- *Vond je de film goed, saai, geloofwaardig, boeiend...? Motiveer je antwoord.*
- *Zou je de film aanraden aan vrienden of familie?*
- *Wat vond je van de filmstijl? Bleef de film boeien ondanks de lange speelduur? Wat vond je boeiend, wat vond je vervelend?*
- *Waarom werd er zolang aan de film gewerkt denk je?*

Korte duiding bij de filmstijl: De scenarist schreef eerder al het script voor THE GLADIATOR, FIRST KNIGHT, LES MISERABLES. Ook dit is een meeslepend epos met vaak heftige scènes, afgewisseld met meer intieme shots van Mandela in gevangenschap. De sfeer wordt vaak bepaald door **het licht** (overmatig veel zon voor de rustige, romantische scènes en grauwe, donkere beelden voor geweldadige scènes) en **het volume** (opstanden en gevechten zijn erg luid, dit staat in contrast met de opvallend stille scènes van Mandela in gevangenschap).

BRENG HET VERHAAL SAMEN

- **De 5-W vragen:** In de eerste 15 à 20 minuten krijg je als kijker veel informatie, zodat je meteen een antwoord kan geven op de 5-W vragen: *Over WIE gaat de film, WAAR speelt het verhaal zich af, WANNEER is het gesitueerd, WAT is er gaande? En WAAROM krijgt het verhaal een bepaalde wending?*
- Schets in enkele zinnen **de persoonlijke evolutie van Nelson en Winnie Mandela** doorheen de film. Omschrijf dit voor elk van deze figuren afzonderlijk, maar **ook voor hen als koppel**. Werk eventueel in drie groepen in de klas.
- Verzamel met je leerlingen **de belangrijkste scènes uit de film** (cfr. vorig hoofdstuk) en zoek vervolgens op YouTube naar de echte beelden van toen.

BESPREEK DE INHOUD & THEMATIEK. VERTREK VANUIT...

DE FILMTITEL

Die dekt een hele lading. Schrijf de titel op het bord laat de leerlingen die breed interpreteren. Koppel er enkele algemene vragen aan vast: *Wat is vrijheid? Wat is vrijheid voor de minderheidsgroepen in Zuid-Afrika, was het moeilijk om deze vrijheid te verwerven? Welke vrijheden moesten ze missen tijdens de Apartheid? Welke kregen ze na de afschaffing? Wat is vrijheid voor jullie? Heb jij je ooit 'gevangen' gevoeld?*

RECHT OP...

Geef je leerlingen elk één post-it en laat ze een 'mensenrecht' opschrijven dat ze persoonlijk heel belangrijk vinden (recht op onderwijs, recht op vrije meningsuiting, recht op bewegingsvrijheid, recht op medische zorgen, stemrecht...). Hang ze allemaal aan het bord en sla de brug naar de rechten van de Zuid-Afrikaanse bevolking, de Vlamingen maar eventueel ook Amerikanen enz.

inspiratie

voor verwerking in de klas

DE HERINNERINGEN VAN JE OUDERS OVER DE APARTHEID

Het apartheidsregime werd pas afgeschaft in 1990. Enkele jaren voor jullie geboorte. Kan je je voorstellen dat mensen toen nog zo extreem behandeld werden? Je ouders beslist wel, zij maakten die periode bewust mee via de media. Vraag hen ernaar! Wat herinneren ze zich nog? Bepaalde beelden op tv, bepaalde situaties (bv. geen producten uit Zuid-Afrika meer kopen uit protest, de vrijlating van Mandela, zijn benoeming als president...). Breng de info samen in de klas. Hoe is de huidige situatie in Zuid-Afrika? Ga op zoek op internet.

ENKELE VEELZEGGENDE QUOTES

“Education is the most powerful weapon which you can use to change the world.” Nelson Mandela

Nelson Mandela was de eerste van zijn familie die de kans kreeg om naar school te gaan. Hij doorstond zijn opleiding goed en studeerde af als advocaat. *Hoe zou deze geschiedenis in Zuid-Afrika geëvolueerd zijn als Nelson Mandela deze kans op onderwijs niet had gekregen?*

Waarom is onderwijs zo belangrijk? Hoe ervaar jij je schoolloopbaan? Hoe zou je in het leven staan als je geen onderwijs genoot?

“Niemand wordt geboren met de haat voor een andere huidskleur, achtergrond of religie. Mensen worden geleerd om te haten, en als ze dat kunnen leren, kunnen ze ook leren om lief te hebben. Want liefde voelt veel natuurlijker aan dan haat.” Nelson Mandela

“Eén mens slaagde erin Zuid-Afrika, met zijn diepe wonden, om te vormen tot een multiraciale samenleving, die helemaal niet perfect is, maar wel een thuis biedt aan blanken en zwarten, kleurlingen en Indiërs. Mandela leidde de vredige overgang van apartheid naar democratie, en bespaarde Zuid-Afrika een bloedige burgeroorlog, die aan velen het leven had kunnen kosten. Zoals Desmond Tutu het verwoordt: “Zonder Madiba was dit land aan flarden gescheurd.” (uit De Standaard, 6/12/2013).

Welke info haal je hieruit? Stel dat Nelson Mandela geen activist was geworden, hoe zou het land er dan uitzien denk je? Bestaan er nog leiders zoals Mandela? (Ghandi, Martin Luther King...).

LINK NAAR VLAANDEREN

Vanuit voorgaande quotes kan je ook doorpraten over de verdraagzaamheid in eigen land: *Ervaar je racisme in je eigen land, stad of school? Vind je jezelf verdraagzaam? Zijn er gelijkenissen met situaties in de film? Worden in Vlaanderen bepaalde mensen achtergesteld? (Misschien niet omwille van hun huidskleur, maar omwille van andere uiterlijke of maatschappelijke kenmerken?) Zijn er in Vlaanderen populaire politici of figuren die het volk kunnen meeslepen in hun ideologie? Is dat altijd goed of niet?*

Gebruik deze trefwoorden tijdens de verwerking: *Stemrecht, mensenrechten, gelijke kansen, paspoort, identiteit, apartheid, vrijheid, gevangenschap, derderangsburger, racisme, onverdraagzaamheid, burgerzin, biografie, ideologie, familie, vernedering...*

ANDERE FILMTIPS!

Via de [filmdatabank](#) van Lessen in het donker kan je nog tal van filmsuggesties vinden mét telkens een uitgebreide lesmap. Zoek via doelgroep en trefwoorden: Discriminatie en racisme.

de Apartheidspolitiek in Zuid-Afrika (1948–1990)

Haast een halve eeuw lang was de Zuid-Afrikaanse maatschappij georganiseerd volgens het apartheidsmodel. Apartheid hield in dat de vier rassen in Zuid-Afrika – zwart, blank, Indisch en kleurling – door de overheid werden gedwongen strikt apart te leven. Dat betekende andere huizen in gescheiden wijken, minderwaardig onderwijs voor zwarten, andere medische centra, en een zware beknotting van de burgerrechten van al wie niet blank was. Het hele apartheidssysteem was opgezet vanuit het principe dat de kleine, blanke minderheid (11 procent van de bevolking) superieur was. Op de tweede trede kwamen kleurlingen en Aziaten. Dat maakte van de grote massa zwarten in Zuid-Afrika (79 procent) derderangsburgers met drastisch ingeperkte rechten, in hun eigen vaderland.

Het apartheidssysteem had de strikte rassenscheiding georganiseerd door de zwarten onder te brengen in tien Afrikaanse homelands of bantustans, thuislanden voor mensen van Afrikaanse origine. Vier van die thuislanden werden 'onafhankelijk', wat betekende dat de inwoners enkel in hun eigen gebied mochten stemmen. Negen miljoen zwarten werd op die manier de Zuid-Afrikaanse nationaliteit afgenomen.

Tegelijk had het apartheidssysteem snel door dat het zwarte arbeidskrachten broodnodig had voor zijn economische groei. Daarom kregen zwarte arbeiders – uitsluitend mannen – toestemming om in blank gebied te werken, op voorwaarde dat zij altijd een pasje met foto en identificatie op zak hadden. Zo niet waren zij illegale immigranten in hun eigen land. Terwijl vrouwen en kinderen achterbleven in de bantustans, overnachtten de mannen in townships, sloppenwijken aan de rand van de stad. Hele zwarte families zijn zo uit elkaar gerukt.

de Apartheidspolitiek in Zuid-Afrika (1948–1990)

Bron: Coox, I, "De absolute schandvlek: Sharpsville (Hoe medogenloos was het apartheidssysteem in Zuid-Afrika in de praktijk?" uit *De Standaard* - 7/12/2013

Het regime had vooral in de loop van de jaren vijftig druppelsgewijs racistische wetten ingevoerd, bedoeld om de zwarte meerderheid verder te beknotten en de blanke heerschappij veilig te stellen. Gemengde huwelijken werden verboden, seksuele relaties tussen een blanke en iemand van een ander ras werden onder de Immorality Act als een misdrijf beschouwd. Vanaf 1950 werd op ieders identiteitskaart expliciet het ras van de kaarthouder vermeld. Enkele jaren later werd rassendiscriminatie op de arbeidsmarkt formeel ingevoerd.

Ook al hadden de architecten van Apartheid het dagelijkse gescheiden leven tot in de pietluttigste details geregeld, toch kon in de praktijk over iemands ras onduidelijkheid ontstaan. Op die manier werd de potloodtest ingevoerd. Een overheidsambtenaar stak dan een potlood in het haar van de persoon over wiens ras twijfel was gerezen. Bleef het potlood steken, dan werd het haar als 'kroes' beschouwd en werd de persoon als zwart, of hoogstens als kleurling geregistreerd. Viel het potlood uit het haar, dan kon hij als kleurling (en uitzonderlijk als blank) worden beschouwd. Die indeling maakte een wezenlijk verschil: kleurlingen werden minder gediscrimineerd. Door de potloodtest werden

leden van hetzelfde gezin, maar met een andere haardos, door de staat van elkaar gescheiden, met familiale drama's tot gevolg.

Opdracht voor de leerlingen: Zoek de gelijkenissen met het antisemitisme (discriminatie van Joden) tijdens het nationaalsocialistisch regime van Hitler in de eerste helft van de 20ste eeuw.

bibliografie

- Persmap MANDELA: LONG WALK TO FREEDOM (Paradiso Filmed Entertainment)
- IMDB
- De Filmkrant, december 2013
- De Standaard: extra uitneembare bijlage van 7/12/2013 "*De feilbare Messias*"
- De Standaard online: *Nelson Mandela in vijf films*, 6/12/2013
- DMorgen.be: *Nelson Mandela in beeld*, 6/12/2013
- The Guardian: *Nelson Mandela: the triumph of the protest song*, Dorian Lynskey, 6/12/2013
- Wikipedia
- Nelson Mandela Foundation

